СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 231. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 3-го жовтня 1940. No. 231. Jersey City, N. J., Thursday, October 3, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВИЛКОГО ПОЇЗД ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ

КАЛАМАЗУ (Мішиґен). — Як тільки поїзд, яким републиканський президентський кандидат Вендел Вилкі обїздить ріжні міста виголошуючи промови, опустив місто Ґренд Репідс, невідомі справники обкидали цей поїзд камінням. Один камінь влучив у вікно реставраційного ваґону й поранив одного журналіста та його жінку. Знову попереднього дня в місті Понтяк хтось із високого будинку кинув три яйця на автомобіль в якім їхав Вилкі зо своєю жінкою і влучив у бік авта, обхляпавши суконку пані Вилкової.

Відповідаючи ґубернаторові Ліменові на його закиди, мовляв, Гітлер, Мусоліні і Японія тішилися, колиб в Америці в виборах програв президент Рузвелт, Вилкі сказав, що це „фальшивий, злобний і підривний" спосіб політичної боротьби. Вилкі нагадував свої попередні промови, в яких він виразно висказався за поміч Англії і проти держав осі. В той спосіб він хотів підкреслити перед заграницею, що коли ходить про заграничну політику Америки, то американці є вповні зєдинені, казав Вилкі. Одначе тепер демократи самі розбивають цю єдність заграничної політики, представляючи републиканську партію як ту, що прямує до „замирення". Те, що сказав Лімен, було сказане вже трохи скорше Ґерім Валасом, який з боку Демократичної Партії кандидує на заступника президента, говорив Вилкі.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ТАВРУЄ ХУЛІҐАНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт гостро натаврував тих хуліґанів, які обкидали в Дітройт, Понтяк і Ґренд Репідс Вилкого ріжними предметами. Рузвелт також сказав, що та жінка, яка кидала з вікна готелю ріжні предмети на Вилкого і при тім тяжко поранила одну дівчину, повинна відразу стратити державну посаду. Поліція ствердила, що вона вже від довшого часу займає посаду в федеральнім бюрі „Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен". В подібний спосіб натаврував тих хуліґанів голова національного комітету Демократичної Партії, Флин, назвавши їх „недобрими демократами".

ЗДУШЕННЯ РЕВОЛЬТИ В МЕКСИКО.

МЕКСИКО СИТІ. — Федеральні війська напали на 200 прихильників ґенерала Альмазана, що на рівні з вибраним недавно президентом Камачом претендує до мексиканського президентства та розігнали їх, а декого застрілили. Ці прихильники Альмазана зібрались у місточку Монтерей, в пограничнім стейті Нуево Леон, і хотіли наперед зробити повстання у тім містечку та вирвати його федеральним властям з рук. Опісля вони хотіли поширити своє повстання. Але федеральні власти це вчас викрили. Вони застрілили провідника цих повстанців, ґенерала Зарсозу, та одного рядовика. Сімох схопили, а решта втекла.

ДЕБАТА НАД ЗАГРАНИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ В СЕНАТІ.

ВАШИНҐТОН. — В сенаті відбулась дебата над американською заграничною політикою. В часі дебати виголосив промову сенатор Пепер, та сказав, що своїми договорами держави осі і Японія хочуть залякати Злучені Держави Америки й змусити її сидіти тихо. Але замісць залякуватись, Америка повинна далі помагати Англії і то так, щоб це держави осі заболіло. Інші сенатори висказували думку, що не треба відтручувати від себе Японії та заганяти її в обійми держав осі. Подібна дебата відбулась у палаті представників.

АМЕРИКА НЕ ЗАДОВОЛЕНА З МАРТІНІКУ.

ВАШИНҐТОН. — Офіційні вашинґтонські кола говорять, що Америка не задоволена з цього, що французький уряд у Віші не задуме скріпляти воєнні бази на своїм острові, положенім недалеко берегів Центральної Америки. Бо уряд у Віші не може вести цілком незалежної заграничної політики, а під натиском німців все улягає останнім. В тій справі мав довшу розмову французький амбасадор у Вашинґтоні з президентом Рузвелтом. На пресовій конференції Рузвелт лиш заперечив, начеб він мав дати щиро-сердечну згоду амбасадорові на скріплення військових баз на Мартініку. В дальші подробиці президент не запускався.

ПРИВІТ ПОЛУДНЕВО АМЕРИКАНСЬКИМ КРАЯМ.

ВАШИНҐТОН. — До Америки прибули в гості представники збройних сил полуднево американських країв. Їх запросив сюди шеф штабу американської армії, ґен. Маршал і він обвезе їх по ріжних воєнних пунктах Америки. Ці представники відвідали президента Рузвелта і той їм сказав, що всі краї полудневої і північної Америки повинні оборонятись на засаді: всі за одного, один за всіх.

СЕНЗАЦІЙНІ ВІДКРИТТЯ САБОТАЖУ КОМІТЕТОМ ДАЄСА

Вже кілька днів конґресовий комітет дослідів неамериканських активностей під головуванням Даєса переводить допити і списує зізнання ріжних свідків у справі саботажів по фабриках та по корабельних доках. Дуже цікаві зізнання поробив хемік та секретар льокальної юнії робітників „Сон Шипбилдінґ енд Драйдак Ко." в Честер, Па., Валтер Епелбі. Він сказав, що впродовж чотирьох місяців в названім доку було щонайменше три випадки безсумнівних саботажів. Раз один робітник, що вколовся до дроту, вистаючого з грубого електричного каблю, відкрив, що в тім кабли електричні проводи були так поплутані, що булиб опісля цілком певно викликали на кораблі споєння електричного току, а хто зна чи не вогонь. Бо цих каблів уживають на кораблях. На всякий випадок тяжко булоб знайти в котрім саме місци є недомагання каблю і треба булоб наново розбирати всі коштовні електричні інсталяції. Іншим разом, говорив Епелбі, хтось протяв бритвою рури, крізь які мали проходити ґази. Крізь протяті діри опісля ґаз міг виповнити кімнати на кораблі і затруїти людей, а також спричинити страшний вибух. Іншим разом хтось накидав шматок до складного інструменту, яким втискають до моторів олії. Це все не могли бути припадки, тільки виразне і навмисне шкодження. Крім того в останніх часах три рази займався вогонь в доках, але цього годі було ствердити, чи хто навмисне його підложив. Епелбі далі говорив, що заряд доків відразу подвоїв чуйність, почав робити відтиски пальців всіх своїх робітників та слідкувати за діяльністю комуністів, які серед робітників творили активні гурти.

Перед Епелбі зізнавав також теперішній головний лідер американсько-німецького Бунду, Кунце. Він заперечував, що його ґрупа займається підривними діяльностями та що старається служити чужим інтересам. Вона служить лиш інтересам американських німців, яким, говорив Кунце, тепер відмовляють рівних прав та їх переслідують. На допити комітету, де саме їх переслідують, Кунце давав загальникові відповіді.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ДО ЗИМОВОЇ КАМПАНІЇ, КАЖУТЬ У БЕРЛІНІ

Не буде цього року німецької інвазії в Анґлії. Таке виходить виразно з того, що пише німецька преса, а навіть і з німецьких воєнних комунікатів. Тепер ще заходить питання, чи та преса правду пише і чи іде тут про напад на Анґлію, чи може про те, щоб закривати якийсь інший німецький плян. Та коли іде про сам напад, то ледви, чи є хто з німців, що вірив би, що він може тепер вдатись.

НІБИ МІНЯЮТЬ ТАКТИКУ

Німецька воєнна тактика супроти Анґлії має тепер полягати в тому, щоб постійними, щоденними бомбардуваннями ослабити цілковито нерви британців, а далі, щоб знищити економічну силу Анґлії. Тому німецька преса заповідає, що цього року голодуватиме Анґлія, а не Німеччина, та що війну вирішить „Ґенерал Голод", себто та зброя, якою, як кажуть німці, британці хотіли поконати Німеччину. Знову про ту останню кажеться, що жнива випали в ній добре, та що вона має достаточну скількість поживи, потрібної до ведення війни в наступному році. Це має бути в противенстві до Анґлії, що ніби не має такої поживи й її не дістане, бо німецькі субмарини і літаки будуть Анґлію бльокувати і кораблів з поживою до неї не допустять. Німецька преса вичисляє ще й про те, що німці будуть нищити в Анґлії. Отже головно фабрики, склади товарів і пристані. Властиві військові обєкти будуть тепер на другому місці.

ВТРАТИ ПО ОБИДВОХ БОКАХ

Повітряні атаки Анґлії на Німеччину, а Німеччини на Анґлію продовжуються. Боротьба іде далі, як день так ніч. Офіційний звіт подає, що в вересні було в Лондоні 5,000 осіб вбитих, а 8,000 ранених. Є це побільшення нещасливих випадків у порівнанню з серпнем, коли було 1,075 вбитих і 1,261 ранених. Німці не подають своїх втрат, але навіть з приблизних обчислень пізнати, що вони великі.

ЗВІЛЬНИЛИ НАЦИСТА

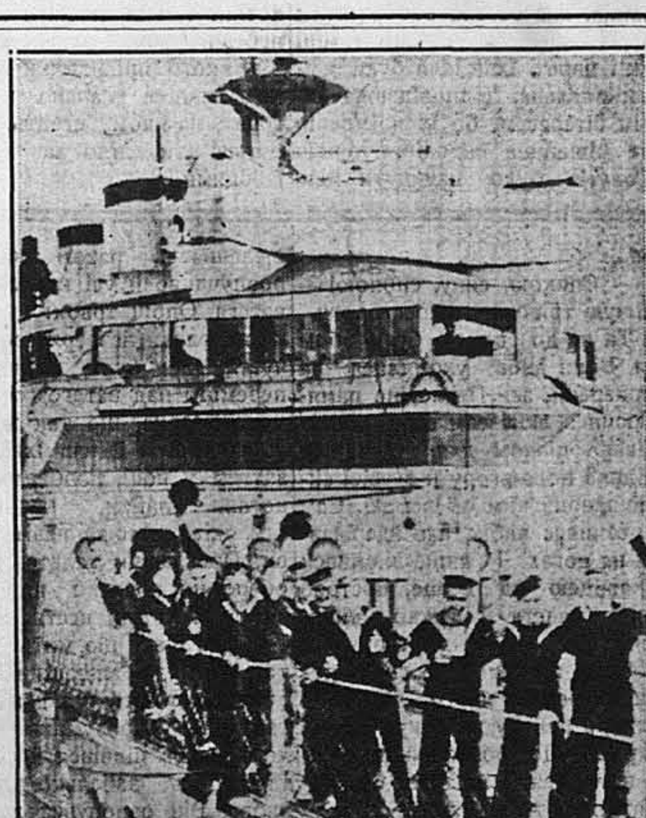
БУДАПЕШТ. — Ференч Саляші, провідник мадярських націстів, що сидів в тюрмі, зіставши звільненим, знову обняв своє давнє становище. Тепер працює над тим, щоби створити в Мадярщині на націоналістичний лад „одну партію".

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ

БУКАРЕШТ. — Злучені Держави заложили гострий протест проти арештування Г. Фрімена, американця, що був в Румунії репрезентантом інтересів Стендард Ойл Ко. Румунська влада казала арештувати Фрімена разом з 5 британцями ніби за те, що вони мали допускатись „саботажних актів" в осередку румунських нафтових теренів. З таким самим протестом виступила теж і Анґлія.

ПІДВОДНІ ЛОДКИ ЗНОВУ ДУЖЕ АКТИВНІ

Німецькі субмарини проявляють більшу активність. Британський звіт виказує, що в тижні, що кінчиться 22. вересня, Анґлія втратила кораблів на 159,288 тон поємности. Британці кажуть, що це є надзвичайно висока втрата.

КОРАБЛІ ДЛЯ БРИТАНІЇ. — Радіом переслана світлина британських моряків, стоячих на покладі одного з тих 50 американських кораблів, що їх Злучені Держави віддали Анґлії. Це перший з тих кораблів, котрий перевезли через океан анґлійські моряки без помочі американських.

НІМЦІ ВЗИВАЮТЬ АМЕРИКУ І СОВЕТИ, ЩОБ РІШАЛИСЬ, З КИМ ЇМ ПО ДОРОЗІ

БЕРЛІН. — Німецька преса прибрала супроти Злучених Держав „воєвничий тон". Це замітне тому, що цензура не дозволила їй до сього часу писати в гострім тоні про американські справи. Виходило, що Німеччина ніби не хоче надто дражнити Америку. Та тепер, як виходить, дано пресі більшу свободу в тому напрямі. І тому вона відзивається в „рішучім" тоні, взиваючи Злучені Держави і СССР точно, ясно й скоро висказатись щодо їхнього становища про „новий порядок" в Европі, чи в світі. Той новий порядок має мати за підставу те, що було вирішене потрійним союзом Німеччини, Італії й Японії, який подилив світ на такі „сфери впливів": американську, російську, европейсько-африканську та Східної Азії. Німецька преса виходить зо заложення, що Англія війну вже програла, а якщо Америка захоче далі її ратувати, то на тім найбільше потерпить.

Щодо Советів — то вони ідуть з „осю".

Далі та преса підкреслює, що вже з відгуків советської преси виразно виходить, що Совети рішені іти разом з Німеччиною й Італією, та що їх становище „не є по стороні демократичних плютократій".

СОВЕТИ ПІДУТЬ З АНҐЛІЄЮ І АМЕРИКОЮ, КАЖУТЬ У ТУРЕЧЧИНІ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Американський кореспондент Ґедіє далі стоїть за те, що в Туреччині переконані, що військовий, економічний і політичний союз Німеччини, Італії й Японії є звернений проти СССР. Він каже, що коли брати під увагу те, що пише турецька преса, то не улягає ніякому сумнівови, що Совети перехиляться на Сторону Великої Британії й Злучених Держав, а є проти Німеччини, Італії й Японії. Далі він стверджує, що турецько-советські відносини щораз стають кращими, чого досі не було, бо німці постійно страшили Совети нападом з боку Туреччини. Преса пише, що від Німеччини не можна надіятись ніякої „благородности", коли зважити те, що сталось з Чехословаччиною і Польщею.

Підуть на Україну.

Далі турецька преса пише, що як тільки Гітлер „впорається" з Англією, то зараз зачне наступ на Совети, щоб забрати Україну і дістатись до Чорного моря. Знову Японія нападе на Сибір і забере частини, багаті в мінерали. Тоді в руках Японії опиниться Західній Сибір, Монголія і Китай. Німеччина забралаб Україну, Кавказ і посунулаб аж під Урал.

Совети і Америка та Англія.

Далі та преса зазначує, що Совети можуть жити в повній згоді з Америкою і Англією, бо їхнім ворогом є в першу чергу Німеччина, а далі Японія. І тому і три держави повинні тепер поставити один спільний фронт проти Німеччин, Японії й Італії.

„Німецька мапа" з Україною.

В турецьких часописах, пише Ґедіє, нагадується ще й те, що націстівська „мапа Великої Німеччини" обіймає Київ і Чорне море.

ЦІЛА ПОЛЬЩА ДО НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — „Дейлі Ґеральд" пише, що незабаром виступить Гітлер в німецькім парляменті з дуже важною заявою в справі Польщі. Проголосить її цілковите злиття з Німеччиною. Часопис подає, що Німеччина хотіла дійти до нового порозуміння з Советами щодо поділу бувших польських земель. Вимагала прилучення до себе Галичини, бо там є нафтові терени, та тому, що через те малаб безпосередній звязок з Румунією і Великою Україною. Та Росія мала на те не згодитись. Також не вдались Німеччині переговори з кількома польськими політиками, зокрема з князем Янушом Радзивилом, в справі створення польського уряду для Польщі, що мала складатись з двох округів: краківського й варшавського. Це має бути ніби причиною того, що Гітлер рішився злучити польські землі з Німеччиною в одну цілість.

ПРОСИТИ БОГА, ЩОБ ЗМИЛОСЕРДИВСЯ.

РИМ. — Тільки один Бог й історія осудять остаточно справедливо тих, що спричинили теперішній світовий конфлікт. А тепер не залишається вірним ніщо інше, а тільки молити Бога, щоб змилосердився і припинив кровопролиття. Таке виходить зо слів Папи.

ЕСПАНІЯ НЕ ПІДЕ ДО ВІЙНИ.

РИМ. — Той самий Гайда, що знає всі тайни політики „осі" й заповідав тому кілька днів, що Еспанія цілком певно возьме активну участь у війні, тепер виясняє, що вона до війни не піде, але „духом" є цілком певно по стороні Німеччини й Італії. Знову в дипльоматичних колах кажеться, що Еспанії призначено інше завдання: має викликати проти Анґлії бунт арабів в Африці й Азії.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТИЖДЕНЬ ПРЕСИ

У вівторок почався в Злучених Державах так званий тиждень преси, котрий завели американські ґазети в цій цілі, щоб зясувати населенні Америки вагу й потребу свободи преси в демократичній країні. „Святкувати" його будуть у 6,000 містах Злучених Держав, а „святкувати" будуть не здержанням праці але направленням праці на спеціяльне завдання тижня преси. Ґазети будуть писати спеціяльні статті. Деякі влаштували в себе відповідні вистави, на відвидини котрих запрошують своїх читачів. Будуть говорити про пресу на радіо. Деякі великі орґанізації, як Кивоні, прилучилися до святкування. Один день присвячується хлопцям, що розносять ґазети, очевидно з ціллю показати читачам на службу, яку сповняє ця ґрупа молоді.

Президент Рузвелт привитав цей тиждень преси відповідним письмом, у котрім каже він між іншим: „Я сподіваюся, що святкування Краєвого Тижня Преси положить відповідний натиск на потребу удержання свобідної преси в демократії. Свобода совісті, виховання, слова й зборів належать до демократії, але вони всі пропали би, якби знищено свободи преси.

„Я маю мало страху, щоб свободу преси в цьому краю обмежено іззовні. Вона стоїть перед небезпекою зіпсуття ізсередини. Якщо наша преса проявляє пристрасть до правди й справедливости супроти всіх, то вона вимине цей духовий параліж й занепад, що є смертельними ворогами наших вільних установ. Я певний, що внаслідок цього свята наші ґазети піднесуться наново до зрозуміння своїх великих відповідальностей".

У подібний спосіб привитав тиждень преси Вендел Вилкі, републиканський кандидат: „Нема нічого, так сущного для заховання вільної американської демократії, як заховання вільної американської преси... Злучені Держави це в нинішньому світі одинокий великий край, що має абсолютно свобідну пресу... Та з цього виходить, що свобідна преса Америки має нині велику історичну відповідальність."

Ці слова провідників двох великих американських партій мусять найти симпатичний відгук серед так званої чужинецької преси, а передовсім серед преси тих іміґрантських ґруп, котра наслідком відомих історичних подій нині являється одиноким свобідним періодичним висловом цілого народу. Спеціяльне становище між цими останніми займає преса української іміґрації в Америці, котра нині являється одинокою свобідною пресою для всего українського сорок-міліонового народу. Уже цей факт, словами Вилкія, накладає на неї спеціяльну відповідальність, на неї, на її редакторів, менаджерів і читачів а передовсім обовязок удержання цього свобідного голосу надалі. Колиб ця преса мала тепер підупасти, то тим самим ослаб би вільний голос українського народу. Лишень тут люди українського роду можуть сказати друкованим словом те, що вони справді думають і що вони справді відчувають, а не то, що їм може й українською мовою дозволяють або приказують сказати, ті, що мають власть.

ІТИ СВОЇМ ШЛЯХОМ

Знати, або знайти свій шлях і по ньому ступати, а не іти чужими стежками. Це те, чого не треба забувати українцям, що думають про визволення і незалежність України та хочуть діпняти не тільки того, щоб український нарід дістав в Україні владу в свої руки, але, щоб теж її задержав, себто, щоб Україна не тільки стала вільною, але щоб і такою остала.

З того боку можна багато дечого навчитись з історії тих народів, що тепер опинились під чужою владою, зокрема можна цього навчитись з історії Польщі. Правда, що „історичні границі" добивали, а вкінці й добили Польщу. Але тільки до певної міри. Бо не так земля заважила тепер на недолі Польщі, а її душа, її ідея, чи властиво брак ясної ідеї, а з нею і того ясного шляху, по якому ідея ступає. Самим насильством ще ніхто ніякої держави не вдержав. Насильством ще ніхто нікого не обєднав. Це може статися на короткий час, але ніколи на довшу мету. Таке відчували й кращі уми серед поляків. Тому писали, що „Польща потребує великої ідеї". На ту тему появлялося повно статтей по ґазетах і розвідок по журналах. Але що з того всього вийшло? Отже вийшло таке, що 150 літ неволі відбилося погано теж і на польськім умі. І тому саме поляки пішли шукати нової „ідеї" до сусідів. Одні в сусідів на Заході, а другі — в сусідів на Сході. І так поділились. Тому саме були в Польщі властиво два напрямки. І обидва чужі.

Якби не дивитись на те, що тоді ділось в Німеччині чи в СССР, але треба признати, що те, що там було, чи є, оперте на чімсь „рідним". Добре воно, чи зле, це вже інша річ. Але так є, що націсти взялися будувати націонал - соціялістичну Німеччину на т. зв. „народницькій засаді", себто на зєднанню усіх німців в одній державі під одним „фірером". „Третій Райх" взявся збити 80-міліоновий бльок з німців в Европі, порозкидуваних по ріжних державах. Знову основною ідеєю Росії не була „народницька ідея", а тільки „імперіяльна". Совєти виставили тільки такі гасла, що були відмінні від царських, але остали заборчими і аґресивними в тій самій мірі як і царат. Їхня ідея була наднаціональна, відповідаюча їхнім інтересам, бо їхня імперія це мішанина народів. Мрією Совєтів було надхнути ціле життя цеї мішанини народів одною великою, блискучою наднаціональною ідеєю, якаб усунула в тінь всі окремі й сепаристичні ідеї окремих народів. Усі ті народи повинніб на думку Совєтів становити один „савєтскій народ". За царату мала обєднувати ті народи „ідея православя, самодержавя і народности". І так царат обєднував представників усіх народів імперії: балтійських німців, київських „хохлів", нащадків татарських ханів і т. д. Знову большевики взялися за те саме, але іншим способом. Вони взялися обєднувати всі народи совєтської імперії з гаслом світової революції й соціялізму.

Поляки пішли частинно за німцями щодо „національної ідеї", а частинно за Совєтами щодо „імперіяльної ідеї". І почали з тих двох взірців ліпити щось своє власне, якісь свої власні політичні думки. Та дійсний стан був такий, що повстали два табори, що стали проти себе. Національні демократи, або „вшехполяки", стали на „національнім принципі". Їхнім духовим вождом став Роман Дмовскі. Знову „пілсудчики" станули на „імперіяльнім принципі", вважаючи своїм вождом маршала Йосифа Пілсудского. Одні вважали найвищим добром „наруд", а другі „паньство", якому нарід мав бути підпорядкований.

Обидві ґрупи сходились разом хіба тільки в ненависти до не-польських народів, в польонізації й кольонізації не-польських земель. Ні польські людовці, ні соціялісти не витворили нічого своєрідного, бо дбали про „земельку", чи про 8-годинний час праці, а не про те, щоб перетворити сезонову польську державу в реальну і тривалу. Кінець того всього — відомий.

Історія нового упадку Польщі вказує наглядно, що нарід може піднятись до справжніх висот тільки тоді, коли іде шляхом, знайденим ним самим і пристосованим до його потреб і вдачі. Можна й треба від інших вчитись, але жити треба власним розумом. Очевидно, що ті завваги не вичерпують порушеної теми, ні того, що спричинило польську катастрофу. Але ми хотіли тільки згадати про ту небезпеку, якої зазнає той нарід, якого провідники не вміють глядіти реально на той ґрунт, на якому стоять, а беруться іти сліпо за чужими взірцями.

ВІСТИ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Лемківщина про дарунки з Америки.

„Краківські Вісті" з 2. вересня б. р. повідомляють, що в останньому часі надійшли з Америки „сердечні дари для бідних лемків-українців у товщах (солонина і спорошковане молоко) та в одягах". Український Допомоговий Комітет розділив одержані дари на найбідніші громади новосандецького й новоторзького повітів (Шляхтова, Явірку, Біло й Чорно-Вода). Лемки з вдячністю згадують „благородну Америку", а зокрема своїх рідних братів-лемків, що ратують їх у тяжкій хвилині.

Проф. Огієнко головою Церковної Ради.

Провід над Головною Церковною Радою при Українськім Центральнім Комітеті в Кракові переняв проф. д-р Іван Огієнко, відомий заслужений діяч на освітньому і церковному полі.

Освітні справи.

З днем 1. вересня відкрито вписи до української державної 8-ми клясової ґімназії в **Холмі.** Наука мала розпочатися в ній 9. вересня. При ґімназії відкрито теж дві бурси для замісцевої молоді: одна для хлопців, а друга — для дівчат. Розпочато вступні іспити і до 8-ми клясової української державної ґімназії в **Ярославі** (теж для хлопців і дівчат). При Ярославській ґімназії розпочався вже другий абітурієнський курс, поділений на два відділи — гуманістичний (українська мова, укр. історія, математика, латина) і математично - природничий (українська мова, укр. історія, математика, природнавство та фізика). Тримісячні матуральні курси відкрито теж при українській державній ґімназії в Холмі. Курсанти можуть користуватися бурсами ґімназії. В **Сяноці** розпочато вписи до однорічного торговельного ліцею.

Український Комітет в Варшаві влаштовує шестимісячний курс для помічниць - ґіґієністок (піклувальниць хорих). Курс розпічнеться 15-го вересня. У склад викладачів входять визначні фахові сили, що дає запоруку високого наукового рівня цього курсу. У програму курсу входять: анатомія, гиґієна, фізіольоґія, бактеріольоґія, засади опіки над хорими, щеплення, перша поміч в наглих випадках, хороби суспільні й пошесні, засади плекання немовлят та нагляд за дітьми, хороби внутрішні і нервові, положництво (опіка над вагітною та породіллю), дитячі хороби, напрямні суспільної праці ґіґієністок, засади шпитальної праці. Укінчення курсу дає право на працю в шпиталях. Піклувальниці мають бути спрямовані в першу чергу до лічниць Холмщини й Підляшшя. Для прийняття на курс необхідні найменше шість кляс ґімназії старого типу, або 4 кляси нового типу (чи іншої середньої школи). Курс цей, за бажанням зацікавлених, може бути пізніше поширений на півторарічний і стати поважним осередком фахового медичного виховання нашої жіночої молоді. Наука на курсі безплатна. Для замісцевих Комітет уділить помешкання при Українському Домі. Для найбідніших може бути призначене частинне утримування й стипендії.

При Українському Центральному Комітеті в Кракові незабаром пічнеться курс писання на машині та стеноґрафії. Курс цей розрахований на два місяці, і на нього приймають кандидаток, що мають найменше шість кляс середньої школи стар. типу.

З днем 1. жовтня розпочинаються виклади на **Українському Вільному Університеті в Празі,** що складається з двох факультетів: фільософічного та Факультету Прав і Суспільних Наук. Фільософічний факультет має деякі катедри з природописного відділу. Звичайним слухачам університету може бути тільки той, хто має ґімназійне свідоцтво зрілости з відповідним іспитом з латинської мови. Усі інші можуть бути вписані на універнитет, як надзвичайні слухачі. Проф. О. Шульгин, що був головою уенерівського Українського Комітету в Парижі, дістав дозвіл переїхати до Праги для відбуття свого курсу модерної історії при Українському Університеті. Разом з ним має переїхати до Праги і другий б. член Українського Комітету в Парижі — Микола Ковальський.

За поширення фахової освіти.

Сьогодні дуже багато говориться на ріжних зборах і сходинах про розбудову рідної торговлі і промислу, про опанування міст... Хтож це має зробити? Чейже до цього треба багато освічених і фахово підготованих молодих людей. А в нас, на жаль серед інтеліґентної молоді знайдете дуже мало добрих фахівців... Тимчасом наше село і наше не своє місто жде на господарсько - суспільну перебудову. Місто потребує добрих купців, ремісників, інжинірів, лікарів, урядовців і т. д., а село — добрих господарів. Тут власне нам допоможе уведення обовязкової професійної освіти, від якої ніхто не сміє відхилитись.

Таке читаємо в „Краківських Вістях". У звязку з тим, читаємо далі, для міста введено трьохрічний обовязковий професійний вишкіл, а для села двохрічний. У місті кожний мусить бути кваліфікованим ремісником, купцем, або робітником, на селі кваліфікованим господарем. Ми, українці мусимо поважніше застановитись над перевихованням молоді. Мусимо собі освідомити, що наша майбутність і закріплення стану посідання залежатиме в великій мірі від виховання сучасної молоді, а перш за все селянської, бо ця має започаткувати на селі цілком відмінне життя від життя своїх батьків і дідів та доповнити дуже рідкі наші ряди по містах і містечках. Професійні школи для нашої молоді передбачені в таких містах: Сянік, Коросно, Криниця, Нім. Перемишль, Ярослав, Тарногород, Белз, Грубешів, Окшів, Холм, Володава і Біла Підляська..."

УОТ.

Українці дістали статут нового „Українського Освітнього Товариства" (УОТ), яке заступить діяльність всіх дотеперішніх культурно-освітніх товариств, а саме „Просвіти", „Рідної Хати", „Рідної Школи" і т. д., які припинюють свою діяльність. Ведення праці буде відбуватись під кермою суцільного найвищого українського проводу, в формі теперішніх Українських Комітетів, від Центрального у Кракові до Повітових на провінції. Це значить: культурно-освітня праця органічно звязується з цілістю соціяльного й національного життя українського народу та з кожною його коміркою... („Кр. Вісті" з 4. вересня).

Школи в Криниці.

Для молоді новосандецької округи будуть відкриті три такі доповняльні школи у Криниці: 1. Однорічна господарсько - господарська школа для хлопців і дівчат, які покінчили 6-ту клясу народньої школи. 2. Трьохрічна столярсько - різбярська школа для хлопців, які покінчили 6-ту клясу народньої школи. 3. Однорічна отелярсько - реставраційна школа для хлопців і дівчат, які покінчили 4 кляси середньої школи.

Українці, а не „русскі".

Український Допом. Комітет докінчує перепис населення на Лемківщині. Цікаво відмітити, що тільки дехто казав ще записувати себе „русским" (москвофілом). Назагал усе населення повіту заявило себе українським.

Переселення з Совєтчини.

В справі переселення родин з Совєтського терену до „Ґенерал- Ґубернаторства", Укр. Центр. Комітет в Кракові подає до загального відома: „...Ця справа під цю пору не має ніяких вилядів. Тому шкода писати якібудь прохання про інтервенції, бо це все безуспішне. Після покінчення урядування останньої комісії всякі переселення зо Зах. України до Німеччини, то для їх переїзду на територію Ґенерал - Ґубернаторства, необхідно представити пашпортовому бюру посвідку установи чи підприємства, в якому переселець мав би працювати, з тим, щоб платня була вистачальна для його власного прожитку (родини, якщо така є), або посвідку від особи, що заґарантувалаб повне утримання переселенця.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ І.

(48)

Зате татари гамірливо виявляли свою нетерплячість і зацікавлення: вони розмахували руками, щось голосно лопотали, притоптували своїми мештами й реготалися на всякий удалий поворот свого дужого старшого. Видно було, що їх не турбують жадні сумніви щодо закінчення борні. Тільки тих троє, що спробували на собі Павлової сили, мовчали понуро й не спускали очей з борців.

Сонечко піднялося ще вище, але ніхто цього не помічав.

Не помічали й нічого круг себе не бачили й не чули і татарин із Павлом. Несила одного й другого якимсь сильним рухом покласти нарешті край змаганню почала дратувати обох. Очі в татарина блиснули хижим огником, твар його аж посіріла з натуги: зібравши всю свою силу, він урешті крутнув своїм супротивцем з такою оскаженілістю, що той, відірвавшись від нього, відлетів на кілька кроків геть і покотився по траві, але й сам татарин не вдержався: поточившись назад, він тяжко гепнувся на землю, задерши ноги, що викликало страшенний вибух реготу.

Перелякане птацтво хмарою знялося над байраком, над річкою й літало над степом, ґвалтуючи.

Борці як упали, так і схопилися на ноги разом. Обидва дихали важко й їли один одного очима, повними ненависти. Та Павлові здавалося, мабуть, усього цього задосить. Нагнувши голову, буйним молодим туром налетів він на страшного татарського лицаря...

— Спокою, сину, спокою! — почув трівожну пересторогу.

Та не до спокою було обом їм. Вони знов ухопилися за попереки, але Павло, не памятаючи з люті сам себе, несподівано цілком для татарина, підняв його вгору й з усієї сили вдарив ним об землю. Сам поточився набік, але здержався на ногах і лише вхопився правицею за серце, постояв мить, зчаста й важко дихаючи, далі, ледве пересовуючи ногами, підійшов до свого коня, сперся на нього ліктем і схилив голову на руку. На татарина, що, розкинувши руки й ноги, лежав на траві без памяти, навіть не глянув.

Всі стояли хвилю остовпівши. Старий не сказав навіть свого звичайного — „лепсько, сину, лепсько", лише, коли Павло став, спершись на коня й злегка дріжачи всім тілом, він пильно глянув на нього зпід насуплених брів і промовив спочутливо, по батьківському:

— Відпочинь, сину, відпочинь... Натуга не мала впоратися з отаким діяволом...

Татари, опритомнівши з ошелешення, разом зойкнули розпучливо й усі кинулись до ватага. Опріч трьох: ці, хоч і не виявляли назверх свого почуття, але були задоволені: перемога над ватагом того самого козака, що так жорстоко посміявся й над їхнім завзяттям у ночі, позбавляла їх догани, лайки, кепкування земляків, а може навіть і кари. Прославши халата, татари обережно поклали на нього ватага й хотіли нести до коней, але він у цю мить заклінав очима, розплющив їх, подивився на тих, що схилилися над ним, безрозумним поглядом, важко підвівся й сів. Татари щось забелькотали до нього. Він озирнувся довкола і, видимо, почав пригадувати те, що допіру сталося; далі знов повернув голову й, знайшовши очима супротивця, зупинив на нім свій погляд. Те, що Павло ще стояв, тремтячи з натуги, підбадьорило татарського велетня: він, хоч і з великим зусиллям, але підвівся на ноги й щось буркнув до одного з татар. Той прожогом кинувся геть і зараз таки вернувся з шаблею.

Полковник і козаки мовчки дивилися на це й намагалися вгадати, що буде далі. А далі татарський ватаг, узяв шаблю та держачи її перед себе й ледве пересовуючи ноги, підійшов до Павла й простяг її парубкові, а до цього ще й забелькотав щось. Силкуючись усміхнутися Павло підняв голву й здивовано глянув на нього.

— Візьми, сину, шаблю, — розтовмачив полковник, — татарюга віддає її тобі, яко переможцеві, бож такий уговор був.

Павло байдужо простяг руку і взяв ятагана. Татарин знов простяг руку. Парубок питаюче дививсь на нього, не розуміючи, чого йому ще треба.

— Подай йому, сину, руку, промовив старий, — так годиться.

Павло подав руку, й татарин міцно потиснув її, знов щось сказавши по свойому.

— Каже, що не ховає до тебе в серці жадної неприязні, а навпаки — бажає всякого успіху, й щоб ти і в боях так боров ворогів, як оце його поборов. Скажиж і йому, Павле, кілька гарних слів звичайненько.

Павло посміхнувся.

— Та що мені йому казати? ...Дякую на добрім слові й за гарний подарунок, а боротися з ним удруге не зважився б, хай йому біс! — трохи духа з мене не виперло.

Козаки весело засміялися, а старий переклав татаринові те, що сказав Павло.

Татарин засміявся теж, поляскав парубка панібратськи по плечі, вклонився старому, прикладаючи руку до серця й до чола, й відійшов до своїх.

XII.

Коли стара Василиха прокинулася другого, по приїзді польного гетьмана, дня вдосвіта й побачила, що Павла нема, що постіль його навіть незаймана, то вельми стрівожилася й переполохалася.

— Чи не осоружний тобі хлопець, — бурмотіла, пораючись коло печі та заходжуючись біля пиріжків, — десь мабуть до ранку гуляє з паливодами запорозькими!... Ну, начувайсяж ти в мене! Я тобі справлю не такі гулі!...

(Дальше буде).

З ДНЯ

„МИМОХОДОМ“.

Коли вінніпеґський „Український Голос“ у дискусії зо своїми противниками далі удаватиме дурного, то люди готові перестати вірити, що це удавання. Такого ми набрали враження, прочитавши полемічну статтю „Мимоходом“ в 39. числі „У. Г.“ Із святим обуренням пише „У. Г.“: „В націоналістів провокацією називається признатися, що не дістаєте часопису, який до вас посилають. „Український Голос“ посилав написати, що він чомусь не дістає американських „Свободи“ від половини серпня і висловив припущення, чи вона вже не заборонена. Зате з табору націоналістів підноситься відповідь: Провокація! З того виходить, що якби „Український Голос“ не діставав тої самої „Свободи“, але збрехав, що її дістає, то націоналісти хвалили його. Ось у який спосіб можна собі заслужити на похвалу і нагану націоналістів!“

ДЕШЕВЕНЬКІ ШТУЧКИ.

А щоб скріпити свій „аргумент“ проти „Свободи“, редактор „У. Г.“ притягає до цього ще й комуністів та націстів і каже: „Таке саме в Німеччині. Можеш здогадуватись чого хочеш, але не кажи голосно, бо до Дахав тебе заберуть. Таке саме в Росії. Можеш здогадуватися чого хочеш, але голосно не кажи, бо „под стенку підеш“.

Вкінці редактор „У. Г.“ пускається на ще одну дешевеньку штучку і ні сіло ні впало пише: Думаєте, що то лише з „Новим Шляхом“ та „Свободою“ находить собі „Український Голос“ якісь клопоти. Милитеся! Навіть „Ґазета Католіцка“ спокою через нього не має“.

Ох, якийжеж „Український Голос“ бідний! Всі спрягаються проти нього! Не дадуть йому свобідно висказати свого припущення.

„ПРИПУЩЕННЯ“.

Помиляється „У. Г.“, коли думає, що „Свобода“ відбирає йому право висказувати свої припущення. Він може це робити з повним спокоєм. Але ці припущення мусять бути чесні, основані на певних фактах. Вони не сміють нікого невинного кривдити, бо основна засада демократії така, що в ній дають людям право висказувати словом і письмом свої думки і свої припущення, але ці припущення мають відповідати правді. Колиж ці „припущення“ кривдять когось невинно, то за них у демократії посилають проступників туди, де козам роги правлять. Так поступає справжня демократія. Вона бере в оборону тих, яких несовісні люди в якийсь небудь спосіб хочуть скривдити.

Як почуваєсь редактор „У. Г.“, колиб хтось „припустив“, що його засаджено до тюрми за крадіж, тому лише, що одного дня він не прийшов до бюра? Чи вже сама відсутність від бюра дає комусь моральне право приходити до таких кривдячих заключень?

ЗАКЛЮЧЕННЯ „У. Г.“.

А саме до того роду заключень і припущень прийшла редактор „Українського Голосу“, довідавшись, що до його редакції „Свобода“ більше не приходить. Замісць провірити, чому так, та чи вона не приходить також до всіх місцевостей в Канаді, а опісля запитати редакцію „Свободи“, чи навіть свій власний канадійський уряд, що сталось, редактор „У. Г.“ поспішно в своїй ґазеті з 28. серпня ц. р. починає „припускати“: „Накінець і українські часописи з Злучених Держав перестають виходити. Від половини серпня перестала приходити американська „Свобода“, не прийшла і націоналістична „Україна“. Є причини здогадуватися, що перестануть приходити до Канади й деякі інші часописи з Зл. Держав, що люблять пописуватись симпатіями з Німеччиною і Гітлером“.

А в черговім числі редактор „У. Г.“ вже без припущень твердить: „Не лишається вже сумніву, що „Свобода“ в Канаді заборонена“.

ВСЕ ЦЕ БРЕХНЯ.

А це все брехня. Бо як було виказане на іншім місці, „Свобода“ зовсім не заборонена в Канаді й цілий час точно приходила і приходить до інших місцевостей. До Винніпеґу здержали можливо почтові уряди тому, що домагаються від „Свободи“ заплачення воєнного податку. Про „симпатії з Німеччиною і Гітлером“ не могло тут бути й мови, бо „Свобода“ цю справу обширно передискутувала та вирішила ще тоді, коли многим і не снилось, що ця проблема вирине колись на цілий зріст перед українською суспільністю в Америці і Канаді.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, відд. 64, відбудуться в суботу 5. жовтня, в годині 7. ввечір, в салі St. Boniface Hall, 435 Main St., Paterson, N. J. Просимо всіх на ці збори, бо будуть дуже важні справи. — Петро Фединкевич, предс.; Іван Бурчак, секр.; Сергій Винярський, кас.; Стефан Сосовський, рек. секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, відд. 181, відбудуться в суботу, 5. жовтня, в годині 4. пополудні в У. Н. Домі, на Комплайн гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час. — Ю. Чсінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

Микола Андрусяк.

ЧОРНОМОРСЬКІ Й КУБАНСЬКІ УКРАЇНЦІ

Простір Кубанщини, що в колишній царській Росії поділялася на „Кубанську область“ і „Чорноморську губернію“, займає 95.487 квадратових кільометрів. Її природні межі такі: на заході Озівське море між Єйським лиманом і Керченським проливом, на півночі — річка Єя із своїм допливом Куґу-Єя, на сході — горішня течва рік Яґорлика (доплив західнього Манича) й Кубані, на півдні — хребет Кавказу на захід від гори Ельбрус та Чорне море. На північ від долішньої течви ріки Кубані Кубанщина є безлісним степом з невеликими опадами, з дуже гарячим літом та доволі холодною зимою. Південна Кубанщина обіймає підгіря та хребет західнього Кавказу й Чорноморське побережжя з великими опадами, вона тепла, має буйну середземноморську рістню на півдні. А верхи Кавказу вкриті тільки мохом, лишайниками й вічним снігом. У парі з ростнею йде ріжноманітність звіринного світу.

Багаті мінеральні поклади і здебільша глинковатий і суглинковатий ґрунт є природною підставою для розвитку хліборобства й промисловости. Чорноморське побережжя, догідне для морської торговлі, має на півдні пригожі умови до літниці для хорих і виздоровців.

Вже князь Володимир Великий (979—1015), що намагався заволодіти всім північним Чорноморським та Озівським побережжям, заняв був Таманський півострів на Кубанщині. Основане ним там Тмутороканське князівство проіснувало до кінця XI. ст., та впало під ударами довколишніх кочовиків, головно половців, що отаборилися на Подонні і прорвали звязок між Тмутороканню й Києвом.

Щойно запорожці, основавши на Таманському півострові та в Очуеві свої постійні рибалчані станиці, відновили старі українські права до Кубанщини. Але вже зовсім українською землею стала Кубанщина з кінцем XVIII. ст. В 1792 р. перейшло на Тамань 13,000 чорноморського козацького війська, зорганізованого в часі російсько - турецької війни в 1787—1791 р. Антоном Головатим, Сидором Білим і Харком Чепигою із колишніх запорожців. Чорноморські козаки, подібно, як колись запорожці на Січі, мали самостійну організацію, мали свій „кіш“, вибирали собі кошових отаманів, суддів, писарів, осавулів і інших старшин, вони зберегли теж давні запорозькі військові клейноди: булаву, пернач, хоруги, печатки, кітли (літаври). Військо складалося з кінноти, піхоти, фльоти зі чайок та гармат. Усупереч давнім запорозьким звичаям, чорноморські козаки ввели до своєї нової організації родинне життя.

Чорноморці заселили були спершу простір між Кубанню й Єєю, але згодом, коли Росія покорила кавказьких верховинців, козаків поселено й на південь від ріки Кубані, на кавказькому підгірї. На Кубанщину переселили ще в першій половині XIX. століття 62,629 козаків із Чернигівщини, Полтавщини й Харківщини, а в 1850-тих рр. — козацьке озівське військо, що повстало в 1829 р. із тих задунайських запорожців, які вернулися були на Україну. В 1860 р. всі ті козаки та т. зв. російське кавказьке лінійне військо, що було на землях Кубанщини, дістали спільну назву „козацького кубанського війська“. Козацькі оселі, що їх спершу чорноморці звали по-запорозьки „куренями“, від 40 рр. XIX. ст. дістали назву „станиць“. Крім козаків, було також на Кубанщині невійськове населення, яке почало зростати сильно від 1868 р. через наплив сюди селян із ріжних українських земель Наддніпрянщини.

Своєю чисельністю українці перевищували інші народности на Кубанщині. Навіть совєтський перепис із 17. грудня 1926 р. на 3,322,455 людей усього населення Кубанщини виказував — 1,538,538 українців, 1,432,992 москалів та 350,-925 людей інших народностей. Але в теперішньому часі ми не можемо знати числа українського населення, бож московський большевицький уряд виселив багато українських козаків зо опір у часі примусової колективізації. До того багато населення вигинуло через руйнівничу большевицьку господарку.

Початки українського національно - культурного життя на Кубанщині звязані з особою наказного отамана чорноморського козацького війська Якова Кухаренка (1799—1862). Щирий приятель Шевченка, він залишив по собі кілька творів ріжного змісту, що висвітлюють побут чорноморських козаків. Під кінець свого життя був він у Петербурзі й там заприязнився з передовими українськими діячами, такими, як історик Микола Костомарів, видавець „Основи“ Василь Білозерський і інші. Він спомагав українські видання й поширював їх серед своїх кубанських земляків.

Кухаренкову культурну працю серед кубанців продовжували його сини Олександер і Степан, Ст. Шарап, П. Барилко, письменник Василь Мова-Лиманський (1842—1891), та його брат Микола, брати Нордеси і інші. Шарап, Барилко й поет Василь Мова-Лиманський дописували до петербурзької „Основи“, що її видавав (1861—1862) Василь Білозерський, а властиво — Панько Куліш. Багато причинилися до зміцнення звязків Кубанщини з Україною українські вчителі, урядовці й театральні діячі, що там працювали.

Українству на Кубанщині в 60 рр. XIX. ст. не могли оперти російські урядові чинники. В тодішньому урядовому часописі „Кубанскіе областные Ведомости“ появлялися вірші, оповідання й нариси українською мовою, головно П. Короленка та Ф. Бойчука. В кубанських народних і середніх школах учителі вживали української мови як засобу для ліпшого вивчення російської. Улюбленою книжкою кубанських гімназистів 60 рр. були „Енеїда“ Котляревського й „Кобзар“ Шевченка. А по козацьких станицях учили писати й читати з українських підручників, н. пр., з „Букваря“ Шевченка, граматки (читанки) Куліша й рахункової книжки (аритметики) Мороза.

Але марево москалізації, що в 60 роках XIX. століття придавила український національний рух Наддніпрянщини, докотилося на переломі 60 і 70 роках до Кубанщини. Навіть самі Кухаренки, Шарапи й інші збайдужніли для національно-культурної праці, якою займалися тільки невчисленні, але тісні гуртки В. Мови-Лиманського та його ейських і катеринодарських приятелів.

Революційна Українська Партія, основана в 1900 р. в Харкові, мала своїх прихильників на Кубанщині, і в Катеринодарі повстала навіть місцева громада Революційної Української Партії. Зпоміж наддніпрянських діячів, що підтримували українську національну свідомість на Кубанщині в першому десятилітті XX. ст. слід згадати пізнішого Головного Отамана УНР Симона Петлюру (1879—1926). В 1906 р. засновано „Просвіту“ в Катеринодарі з 15 філіями — в Майкопі, Темрюці й 13 козацьких станицях; але вже в 1907 р. її закрито. В 1911 р. не дозволено видавати українського часопису в Катеринодарі.

Після революції в 1917 р. українське населення Чорноморщини відразу заявилося за приєднання до України. Але серед самих кубанських козаків верх узяли станові інтереси над національними, й через те довелося їм тяжко потім віпокутувати свою спілку з російською єдино-неділімською добровольчою армією ген. Денікіна. Тільки невчисленні кубанські провідники заявлялися за злукою Кубанщини з Українською Державою, й тим стягнули на себе переслідування добровольчого командування. Добровольча армія винищила Кубанщину та залишила її на поталу московським большевикам. Кубанська армія була заслаба, щоб могти ставити опір большевикам. З кінцем квітня 1920 р. значна її частина мусила здатися, решта відїхала на Крим, а звідтіля, разом із армією ген. Врангеля, на еміґрацію.

Кубанське населення в краю не погоджувалося добровільно на колективізацію, тимто большевики масово, цілими станицями вивозили його в північно - московські землі. Багато населення вимерло з голоду.

Адміністраційно Кубанщина є тепер складовою частиною „автономного“ (в совєтському розумінні) Північно-Кавказького Краю, що входить у склад Р. С. Ф. С. Р, себто — Московщини. Та про якесь справжнє самоврядування місцевого населення нема мови. В останньому часі большевицький уряд відновив козацтво, але яка скількість українців у цьому „червоному кубанському козацтві“, годі збагнути. Таксамо не можна мати докладних даних про скількість українського населення в цій прастарій українській землі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З НАУКОВОЇ ПРАЦІ УКРАЇНКИ.

В "Journal of Nutrition" появилася наукова стаття п. н. "The Biological Assay of Riboflavin". Як співавторка статті подана українка, пані Марія Лехицька, що теж відома і до своєї громадянської праці. Її імя подане разом з іменами, відомими на науковому полі. Стаття подає біольоґічний дослід вітаміну „B_2“, або „ляктофлявін“, як це називається в хемії. Ляктофлявін відграє велику ролю у життю людей і звірят. Лікарі мали великі успіхи в лікуванні специфічних недомагань у людей, а пані Лехицька робила досліди з щурами. Коли здорове звірятко годували поживою, що має всі вітаміни крім того одного, то воно по кількох днях згине. Ляктофлявін знаходиться в дріжджах, молоці, печінці рогатої худоби, яйцях і свіжій городовині. На нього звертають тепер щораз більшу увагу.

М.

Під Оґдаєм, сином Джінґісхана, татари підбили Мадярщину, Польщу, Шлезьк і Моравію в початках 13 століття.

Аляска має приблизно пять миль повітряної дороги на кожну милю гостинця або залізної дороги.

У часах Цезаря шовк продавано за його вагу в золоті.

МАЛІ АНГЛІЙСЬКІ ВТІКАЧІ. — Двох дітей, що приїхали недавно в групі 118 бриійських дітей до Америки. Вони держать великі пальці догори на знак, що все гаразд.

ПРОБЛЕМИ РЕЄСТРАЦІЇ ЧУЖИНЦІВ

Загальна Рада видала цінну брошуру в котрій обговорено всі проблеми реєстрації.

Всі ті не-громадяне, котрих заскочили многі неясні питання, які виринули з закона про реєстрацію чужинців, можуть найти чимало відподівей у брошурі на 64 сторінок друку під заголовком: „Реєстрація Чужинців — інформаційний підручник для чужинців до їх дорадників", котру видано заходами і коштом Загальної Ради для Американської Єдности.

В тій брошурі подано інформації про те, які властиво відповіді мусить подавати кожний чужинець підчас реєстрації. Досить широко обговорено питання про можливі наслідки з відповідей, як наприклад з питань, що відносяться до заняття чужинця, його загальної діяльности і членства, а також кримінальних рекордів, якщо такі були. Там зазначено теж, що деякі суди послідніми роками вважають Комуністичну Партію за одиноку орґанізацію, приналежність до котрої становить достаточну причину до депортації. Також підчеркнено, що чужинці обовязані згадувати про свою діяльність та членство тільки за останні пять років до реєстрації.

Для чужинців, котрі нелеґально перебувають у Злучених Державах, є присвячений довгий розділ для отвертої дискусії про ті наслідки, які можуть прийти з реєстрації, або через занедбання зареєструватись. Там говориться про те, що хто є льояльний і живе по приписам законів від часу свого приїзду, той може залеґалізуватись коли виїде до будького найближчого краю і звідтам поверне до Злучених Держав леґально. Вказано теж, що наслідком теперішньої війни, іміґрація з Европи майже здержана і тому саме іміґраційні квоти з ріжних країв не виповнені. Брошура також вияснює справу, що головний прокуратор дістав припорučення не видавати присудів на депортацію таких чужинців, від котрих економічно залежать їх подруги, родичі або малолітні діти.

Окремий розділ обговорює питання, хто вважається за чужинця, а хто за громадянина, що повинно вияснити сумніви тих людей, котрі непевні того, чи вони є громадяни, чи ні. Інший знова розділ обговорює справу, де чужинці можуть дістати совісні й точні інформації та поради, а також моральну поміч. Брошура остерігає чужинців вияснюючи, що: „на жаль часто подибуємо чимало таких одиниць, котрі пробують ужити реєстрації чужинців на обман і визиск чужинецького населення. Чужинець не мусить нічого нікому платити за те, щоби дістати потрібні інформації чи моральну поміч. Навпаки, чужинець повинен відноситись з недовірям та підозрінням проти кожного, хто намагається дати йому якусь поміч за гроші". Зміст закона реєстрації чужинців, інформації відносно іміґраційних квот і поради як стати американським громадянином, це інші розділи брошури.

Згадані брошури продаються по пятнадцять центів від штуки. Замовлення враз з повною належитостю треба слати на таку адресу: Common Council for American Unity, 222 Fourth Avenue, New York City.

ВИЙШОВ З ВПРАВИ. — Бейб Рут, колишній герой бейзболу, виступив оноді перед 2,500 школярами в Спортовій Академії на Світовій Виставі в Ню Йорку. 12-літній Стівен Формен був немало здивований, коли мяч попав до нього, бо „король" бейзболу не поцілив мяча палкою.

ВІДРОДЖЕННЯ ХРИСТІЯНСТВА В СОВЄТАХ

З Европи приїхала в Америку Людміла Николаєвна Рокитська, недавня членка російського балету Монте Карльо. Вона переїхала Европу з балетом в роках 1936—1940, тепер покинула цю професію й стала виголошувати перед релігійними організаціями в Америці лекції про відродження християнства в Росії. Вона каже, що тепер християнство в Росії набрало іншого значіння, ніж це, що було за часів царату. Тепер воно окружене авреолею мучеництва, і показує незвичайну силу, якої навіть воююче большевицьке безбожництво не може знищити.

ПРИГАДКА НОВОБРАНЦЯМ

НЮ ЙОРК. — Бюро головного поборового директора в Ню Йорку, полковника Мек Дермота, повідомляє всіх людей в поборовім віці, себто всіх чоловіків, котрі вже перейшли 21 рік життя, але ще не осягнули повного 36 року життя, щоб голосились 16. жовтня ц. р. в тій дільниці, де вони живуть, у найближчій публичній школі, між годиною 7 рано і 9 вечором. Голоситись мають громадяни і негромадяни. Ті негромадяни, що вже зголосились до реєстраційних бюр на основі закону обовязуючого негромадян, мають зголоситись ще раз до військових реєстраційних бюр.

ДЕРЖАВИ ОСІ МАЮТЬ 20,000,000 АРМІЇ

ВАШИНГТОН. — На суші, морі й повітрі Німеччина, Італія й Японія мають разом армію з 20,000,000 вояків. Це є найсильніша комбінація потуг в історії людства. Літаків мають ці держави, як твердять знавці, 35,000, а містоти у воєнних кораблях 2,000,000 тон.

На поодинокі роди війська осі ці сили розложені так: 6,000,000 сухопутного війська в Німеччині, 7,500,000 в Італії, 6,500,000 в Японії.

Повітряні сили у Німеччині 25,000 літаків, в Італії 6,000 в Японії 4,000.

Фльота: у Німеччині 400,000 тон містоти, в Італії 550,000, в Японії 1,100,000.

ЖИТТЯ В „КОМУНІСТИЧНІМ РАЮ"

Виннипеґський часопис „Фрі Прес" містить між своїми передовицями коротку статтю п. н. „Життєві обставини в раю". У статті говориться, що один раз на тім самім місці була поміщена стаття англійського вченого д-ра Гогбена, що назвав був советську оРсію нічим іншим як „одним просторим міським смітником", де викидається всякі непотрібні речі. Цю свою гадку опер він на своїм досвіді, коли, не можучи через війну вертати впрост до Скандинавії до Англії, змушений був вертати окруженою дорогою через большевицьку Росію. Д-р Гогбен висказав водночас здивування, чи міг би знайтися хтось, що мав би іншу гадку про большевицьку Росію, якщоб мав нагоду її відвідати.

Цю оцінку комуністичномосковського раю потверджує також досвід, який пережив Дж. Е. Р. Ґедіе, донедавна кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" в Москві.

ЧЕСЬКА ВАЛЮТА

БЕРЛІН. — Знесено валютові обмеження між Райхом і Протекторатом Чехії й Моравії. Валютові виміни будуть відбуватись на такій підставі: 10 чеських корон за одну німецьку марку.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 27. вересня 1940. р. померла по короткій а тяжкій недузі у шпитали в Бавнд Брук, Н. Дж., členиця Бр. св. О. Николая, відд. 344. Укр. Нар. Союзу.

ЕВА СИПА

Походила зо села Погорівці, пов. Перемишляни.

До Союзу вступила 24. листопаду 1927. року.

Покійна залишила в смутку 2 сини: Михайла і Фринька.

Нехай земля Вашингтона буде Їй пером!

Григорій Ґеба, секр.

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

ЩЕ ОДНА ФРАНЦУЗЬКА ҐАЗЕТА ПЕРЕНОСИТЬСЯ ДО ПАРИЖА

ВІШІ. — Щоденник „Пті Парізієн" оголошує, що воєнна окупаційна влада дала їй дозвіл перенести своє видавництво назад до Парижа від 7 вересня б. р. Першою газетою, що перенеслася з вільної в окуповану територію Франції є „Ль Евр", яка почала виходити наново в Парижі від 20 вересня. „Ль Евр" була перед війною большевицькою ґазетою, а після упадку Франції вона станула по стороні націстів.

Як головну причину перенесення ґазет з незалежної до окупованої Франції подають, що у вільній Франції ґазети не мають оголошень і виходять в обємі лише одної картки. „Ль Евр" після переносу до Парижа друкується на 4 сторінках, а з них одна заповнена оголошеннями.

ГАННА РОМАНЧИЧ В ТОРОНТО.

Місцевий „Телеграм" подав ширшу новинку про побут й активність канадійської українки, панни Ганни Романчич в Торонто. Як пишеться в цій новинці, панна Романчич добровільно подорожує по Канаді, щоби заохотити українців всеціло віддатися воєнним зусиллям Британської Імперії. Це й було темою її відчиту.

Як відомо, панна Романчич уроджена в Манітобі і працювала довгий час як лекторка в альбертійськім департаменті рільництва. Була вона першою секретаркою Союзу Українок Канади. В 1934 і 1935 панна Романчич подорожувала по Европі. На підставі своїх спостережень вона оповіла присутним на її відчиті, які неґативні наслідки моглаб принести побіда Гітлера над Британською Імперією.

ТАРЗАН, ч. 119. Затрачений без сліду.

Видавши розказ, як поступати з Тарзаном, Говко щез таємно в лісі.

Тимчасом Кейдо, шукаючи помочі для Тарзана, натрапив на ватагу войовників свого батька.

Їх розшуки не виказали ніякого сліду великого Бвана. Тому помучені войовники пустилися домів.

Але Кейдо висмикнувся. Хоч наближалася ніч у джунглях зо своїми страхіттями, він був рішений відшукати Тарзана.